

Predikatie over Mattheüs 6:19-21, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 20 november 1946 te Den Haag

Gezongen: Psalm 119:29 en 30.

Gelezen: Mattheüs 6:19-34.

Aan deze predikatie ging de bediening van de Heilige Doop vooraf.

Gezongen: Psalm 106:3, 4 en 26.

Wij vragen uw aandacht voor een gedeelte van het Evangelie van Mattheüs, het zesde hoofdstuk, de verzen 19 tot en met 21:

‘Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.’

De Heere Jezus, mijn zeer geachte toehoorders, was begonnen te spreken over de leer; en volgens de tekst die wij u voorlazen, heeft Hij daarna gesproken over het leven. Eerst de leer en dan het leven! De wereld wil niet toestemmen dat leer en leven één moeten zijn. Aan de leer wordt weinig aandacht geschonken. Dat is een kolossale misvatting! Wanneer de leer er niet meer is en niet wordt gekend, en als gevolg daarvan eerst wordt verwaarloosd en daarna tegengesproken, dan kan het leven er op den duur ook niet zijn! Ik zou hierop wel dieper willen ingaan, maar ik moet volstaan met slechts een enkele aanwijzing te geven.

In onze Grondwet wordt gezegd dat op de scholen onderwijs in de christelijke leer moet worden gegeven.* Maar, toehoorders, nu had men

* Gedoeld wordt op de uitwerking van de Grondwet in de Lager-onderwijswet 1920, volgens welke het schoolonderwijs dienstbaar moest zijn aan ‘de opleiding tot alle christelijke en maatschappelijk deugden’. Deze bepaling heeft gegolden tot in de jaren tachtig van de twintigste eeuw.

de Nederlandse Hervormde Kerk zó ingesteld in 1816 dat het in de toekomst onmogelijk zou zijn, uit te maken wat de leer, wat de waarheid is. Men wilde (dit begrijpt u toch wel) voorgoed af zijn van de godsdiensttwisten. Het scheen wel in het begin dat men een verstandige daad had verricht, en de gevolgen van deze droevige mistasting in betrekking tot de geestelijke en eeuwige dingen vertoonden zich wel niet onmiddellijk, doch na verloop van tijd met des te meerdere en grotere zekerheid. Men wilde de leer of de dogmatiek geheel kwijt. Maar de godsdienst moest blijven, want men was immers een ‘christelijk’ en ‘protestants’ volk, en daarom moesten ‘de christelijke deugden’ bewaard blijven! En wat ziet men nu? Denk er maar eens over na! Nu is de leer weg en ‘de christelijke deugden’ verdwijnen ook. Dat zijn de leerstellingen van de vorst der duisternis, en de gehele wereld gaat achter de vorst der duisternis aan! Ik kan nu niet dieper op deze dingen ingaan. Ik heb u de strekking ervan aangewezen en het zal misschien voor u een aanleiding zijn – gelijk ik reeds gezegd heb – om zelf deze gewichtige zaken dieper te overdenken.

In het Schriftgedeelte waaraan onze tekst ontleend is, spreekt de Heere Jezus over de aardsgezindheid en wereldse bezorgdheid. Enige van deze woorden werden u genoemd; wij stellen ons in de weg met elkander erover na te denken. Er staat: *‘Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.’*

In deze woorden – gij hebt het al begrepen – wordt ons de godverheerlijkende en ons passende levenshouding aangewezen. Nu komt er een vraag naar voren: Is het bezit van aardse goederen ongeoorloofd? Neen! Want de Heilige Schrift geeft vele voorbeelden: Abraham was een rijk man, en de rijkdommen van de koningen David en Salomo waren ook zeer groot. Nu de tweede vraag: Is de verwerving van stoffelijke goederen ons ontzegd? Neen! Immers sprak Jakob de woorden: ‘Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt; want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden’ (Gen. 32:10). Job werd voor de tweede keer rijk door de zegen des Heeren, want er staat: ‘...en de HEERE vermeerderde al hetgeen Job gehad had tot dubbel zoveel’ (Job. 42:10). Maar wij mogen het er niet op tóeleggen om rijk te worden.

Het vergaderen van aardse rijkdommen moet dus niet in onze gedachte wezen; want als wij het erop gezet hebben om aardse goederen te vergaderen, dan zijn wij met onze gedachten te veel bezig met het stoffelijke, want er staat ook in onze tekst: *‘Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.’*

‘Vergadert u geen schatten op de aarde’, enzovoort. Het vergaderen van schatten is een zonde, want God eist ons op! Hij heeft ons immers geschapen en tegelijkertijd ons bekendgemaakt dat wij in geen ding bezorgd behoeven te wezen (Matth. 6:25-34). Nu is een mens er op uit om zichzelf rijk te maken, en daardoor onttrekt hij zijn leven aan God. In het Woord staat geschreven: *‘Mijn zoon, geef Mij uw hart’* (Spr. 23:26). Het is niet alleen zonde er op uit te zijn vele aardse goederen deelachtig te worden, maar het is ook onverstandig, want er staat: *‘Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen.’* Aardse schatten hebben het verderf in zich, en dieven die doorgraven en stelen, zijn een voortdurende belaging, terwijl God de macht heeft ons alles wat wij menen te bezitten, te ontnemen.

‘Maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen.’ Er zijn dus nog andere zegeningen! Iemand die rijk met aardse goederen bedeed is, heeft niet alles, want er zijn schatten in de hemel, of hemelse schatten! Waarin bestaan deze schatten? Zoudt u het weten te zeggen? Wanneer u mij deze vraag stelt, dan antwoord ik u het volgende: Deze hemelse schatten bestaan in de gerechtigheid en de Geest van Christus. Deze schatten zien op de volmaaktheid, want als iemand de gerechtigheid van Christus deelachtig is, dan is hij voor God volmaakt, zoals de apostel Paulus getuigt in Kolossenzen 2:10: *‘En gij zijt in Hem volmaakt’*. En de consciëntie, het hart, kan en mag en moet dit beamen.

In de tweede plaats: heeft iemand de Geest van Christus, dan is aanvankelijk het beeld Gods in hem hersteld. Ik zeg: aanvankelijk, want het herstel van het beeld Gods zal doorgaan. Daarom schrijft de apostel Johannes: *‘Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is’* (1 Joh. 3:2).

Tot de hemelse schatten behoren ook de volgende zaken: het zich bevinden in Gods gemeenschap. Wie zich in de gemeenschap Gods ziet,

bij hem vloeit het over van Gods lof en eer! Hij is een mens die het niet meer in de wereld zoekt. Hij had God nooit gezocht, nimmer had hij naar de Heere gevraagd, maar het Opperwezen heeft Zichzelf aan hem geopenbaard. Zodat hij nu zegt met de psalmdichter:

U zoekt mijn hart; mijn oog blijft op U staren;
Laat mij van 't spoor, in Uw geboôn vervat,
Niet dwalen, Heer'; laat mij niet hulp'loos varen. (Ps. 119:5)

Deze mens heeft een toevlucht tot God. Geliefden, is u weleens in grote verlegenheid geweest? En weet u wat het is het gevoel te hebben dat gij uzelf niet helpen kunt? Wat is het dan een hemelse schat, een toevlucht, een toevlucht tot God te hebben!

Een andere schat des hemels is: liefde, liefde in zijn hart te hebben. Weet u wanneer liefde in het hart komt? Van nature heeft de mens niet lief. Ik heb gelezen wat er gedurende de laatste oorlog is gebeurd in de gevangenkampen, maar ik wist niet dat er zulke verschrikkelijke dingen bestonden! De schrijver van dat boek heeft het over de gruwelen tijdens de oorlog aan mensen gepleegd en over de listen van de duivel die zijn aangewend om de mensen tot het verderf te brengen. Wat is daarvan de oorzaak? Gebrek aan liefde! Deze duivelse gruwelen komen voort uit het hart van de mens. Zij zijn op de bodem van het hart aanwezig, maar zolang een mens niet losgelaten wordt, komen ze niet openbaar. Of moogt u zeggen: mijn medemens is mij lief; ik heb hem lief? Dan hebt gij een hemelse schat, want bij de mens is er dit van nature niet. Maar hebt gij dan die schat ontvangen door openbaring? Of weet u niet wat openbaring is? Zo niet, dan hebt gij ook geen liefde tot de naaste, want dit is alleen de vrucht der openbaring Gods in Christus Jezus door de werking van de Heilige Geest. Let op de bekende woorden die we vinden in Johannes 3 vers 16, waar gewezen wordt op het geloof in Christus: 'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' En nu heeft de mens die in Christus gelooft, de naaste lief. Hij ziet in de naaste een schepsel van God. Dat hebben de barbaren die zulke verschrikkelijke dingen ten uitvoer brachten, wegens het gemis van zelfkennis en kennis van God, in hun naaste

niet gezien. En doordat zij waren losgelaten, waren zij in staat om zulke gruwelen te doen.

Zo ligt de mens open voor al wat duivels is! Ik zou u kunnen wijzen op de geschriften waarin hierover geschreven staat, van mensen die zelf geen christenen waren. De meer ontwikkelden verwijs ik naar de werken van Spengler* en naar het werk van de Leidse hoogleraar J. Huizinga,** getiteld: 'In de schaduwen van morgen'.

Toehoorders, onder de schatten des hemels behoort ook de hoop. De mens die een gegronde hoop heeft op de eeuwige heerlijkheid, bezit daarin een schat des hemels. En eindelijk – om niet te uitvoerig te worden – is ook een hemelse schat: het gevonden worden in Christus. Doch voordat ik hiervan afstap moet ik u de vraag doen: Weet u wat de hemel is? Antwoord: De hemel, dat is de verdwijning van de mens en de aanschouwing Gods. Dus de hemel is: dat God alles is en dat wij niets zijn. God alles, wij niets!

Onze tekst zegt verder: '*Maar vergadert u schatten in den hemel*', dus: hemelse schatten. Deze schatten zijn aanwezig en zij zijn verworven door de Heere Jezus Christus. Zij staan beschreven in de Heilige Schrift en zij worden aangeboden door de verkondiging van het Evangelie, om te worden vergaderd. Verstaan wij dit, geliefden? Ik vraag u: Zijn wij zoekers geworden van deze hemelse schatten? En hebben wij ze ook gevonden? Als u ze hebt gevonden, dan is het u ook bekend wat het vergaderen is. Het zoeken van de hemelse schatten is niets anders dan het geloof, en het vinden van deze schatten is dus het bezit van het geloof. Over het geloof heb ik dikwijls tot u gesproken, ik kan dit in deze ogenblikken niet doen. Laat mij echter dit zeggen: de meeste mensen gaan aan deze hemelse schatten voorbij. Er is in het leven van bijna alle mensen een grof materialisme, stofvergoding. Toch zijn er enkele mensen die de hemelse schatten gevonden hebben, als gevolg daarvan dat deze mensen door God gevonden zijn. En waar zij in God deze schatten gevonden hebben, kunnen zij er nimmer genoeg van krijgen, waarmee dan

* Oswald Arnold Gottfried Spengler (1880-1936) was een Duits geschiedfilosoof en historicus.

** Johan Huizinga (1872-1945) was een Nederlands historicus.

ook de laatste woorden van onze tekst: *'want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn'*, verklaard zijn.

Toehoorders, nu ik de woorden van de tekst uitgelegd heb, kom ik tot u met enige vragen die betrekking hebben op wat ik naar voren gebracht heb. Ik begin dan met u te wijzen op wat ik in het begin gezegd heb, dat in de woorden van onze tekst ons aangewezen wordt wat onze houding moet zijn in dit aardse leven. Daarom vraag ik u of uw levenshouding zo is. Ik vraag het u, en God zal het u eenmaal óók vragen! Ik vraag u of u dit wel ter harte genomen hebt. Ik vraag u of u een christen zijt. Het woord 'christen' wordt wel eens zó gebruikt, dat men het woordje 'waar' ervoor plaatst. Dus ik vraag u of u een wáár christen zijt.

Welnu, indien u waarlijk een christen zijt, dan is u het van harte eens met wat de apostel Paulus zegt. Luister eens goed! Het zijn wel bekende woorden, maar de herhaling van zijn woorden kan geen kwaad. Overdenk ze grondig en luister dan naar wat we vinden in de verzen 7 tot en met 12 van Filippenzen 3: 'Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen; en in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof; opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende, of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding der doden. Niet dat ik het alreede gekregen heb of alreede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.'

Toehoorders, als u een christen zijt, dan gevoelt u zich in het diepst van uw ziel met deze woorden verenigd. Deze woorden staan dan gegraveerd in uw hart. En als u zeggen moest hoe het bij u ligt, dan zoudt u zeggen: 'God, de Heilige Geest, heeft deze woorden in mijn hart gegraveerd.' Dat is de belijdenis van het waarachtig, zaligmakend geloof, en dat is een verborgen werk. Nog eens: als u een christen, een gelovige zijt, dan zegt u met de dichter van Psalm 73: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens u lust mij ook niets op de aarde' (vs. 25). Geen vrouw en

geen man; geen kinderen en geen ouders; geen zusters of broeders; geen have of goed; geen positie of wat ook. Maar: 'Nevens U lust mij ook niets op de aarde.' Sluit dat nu onverschilligheid in? Nee, in de verste verte niet. U zegt: Wat ik hier te genieten heb dat heb ik hartelijk lief, maar als het over het voorwerp van het geloof gaat, dan ligt dat bovenaan in mijn hart. Vrouw, man, kinderen, ouders, have en goed te hebben, dit is een groot voorrecht en voor het leven op aarde zijn dit rijke zegeningen. Maar als het op een vergelijking met de geestelijke dingen aankomt, dan treedt al het genoemde op de achtergrond, dan bestaan deze dingen om zo te zeggen voor de begenadigde niet. Dan bestaat God alleen en zegt men met de psalmdichter: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.' De apostel Paulus heeft het zó uitgedrukt: '...als niets hebbende en nochtans alles bezittende' (2 Kor. 6:10). En dit is een geheim. Wanneer gij een christen, een gelovige zijt, dan spréékt gij alleen maar niet zo, maar in geheel uw handel en wandel wordt dit getoond, en uw oprechte begeerte is dan: te leven zonder zonde.

Maar ach, zonder zonde is niemand, ook niet de christen hier op aarde. Integendeel, de begenadigde ziet zijn gehele leven aan als een leven der zonde en al zijne gebreken en fouten zijn evenzoveel onaangenaamheden voor hemzelf en voor de naaste. Geliefden, als God u begenadigd heeft, dan zult u gedurende uw ganse leven dat ook nooit vergeten; maar krachtens de vernieuwing van uw gemoed en de wedergeboorte uit God, Die Zich in Christus Jezus aan u heeft geopenbaard, zoudt gij wensen voorgoed ontslagen te zijn van de zonde. Daarmee toont gij dat gij geen zoeker meer zijt van de schatten op de aarde, maar dat door genade uw vragen geworden is: 'Waar is God, mijn Maker, Die de psalmen geeft in den nacht?' (Job 35:10). Indien de dingen zó in uw binnenste liggen mogen, dan zegt u misschien: 'Ach, wat heb ik toch veel verloren, nadat ik mijn eerste liefde heb verlaten.' Wanneer gij uw eerste liefde hebt verlaten, gelijk helaas de meeste christenen hebben gedaan, zucht u dan daaronder, evenals de apostel Paulus zuchtte (ofschoon ik niet zou durven zeggen dat de apostel zijn eerste liefde had verlaten)? Maar zucht u, evenals de apostel Paulus van wie wij deze woorden hebben: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?' (Rom. 7:24). Doch hij wist dat het zó niet zou blijven, want hij laat volgen: 'Ik dank

God door Jezus Christus, onzen Heere' (vs. 25). Hij was zich bewust dat er aan de ellende een einde zou komen.

Toehoorders, ligt dit ook zo bij u? Ach, de meeste mensen begeren het leven hier op aarde voort te zetten, en weigeren eraan te denken dat hieraan eenmaal een einde zal komen. Voor de christen is het leven hier op aarde enerzijds zeer zeker een lust, maar anderzijds is het hem ook een last, want hij ziet zichzelf als door en door bedorven. Van zijn zonden wenst hij o zo gaarne verlost te wezen. Daarom zucht hij daaronder en zegt met de apostel Paulus: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?'

Ik stelde zo-even de vraag: Zucht gij eronder dat gij uw eerste liefde hebt verlaten? Maar de trek naar God, de honger en dorst naar de Heere Jezus Christus en Zijn gerechtigheid, het verlangen naar Hem – dat is bij u niet weg, nietwaar? Deze dingen zou u voor alle schatten van deze wereld niet willen missen. Er staat: 'Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten' (Hoogl. 8:7). Is dat niet waar, geliefden? Of als u iemand ontmoet die een kloof ziet tussen God en zijn ziel, en vreest voor eeuwig om te zullen komen, wat is er dan niet een blijde verwachting in u dat God hem redden zal? En als dit gebeurt en u hoort er hem van spreken, wat een blijdschap is er dan in uw hart over het werk Gods in een mens, en wat is u daarmee dan van harte verenigd, nietwaar? Wanneer wordt gehoord dat God iemand begenadigd heeft, dan springt een gelovige op van vreugde. Is dat niet waar?

Dat is ook het geval wanneer men hoort dat er iemand gevonden wordt die iets ziet van de toestand waarin Nederland zich bevindt. Met het oog daarop hebben we gezongen het vierde vers van Psalm 106, en in verband met Nederlands toestand zou ik ook daarop wel nader willen ingaan. Wij zijn als volk van Nederland er nu toch wel heel erg aan toe, nietwaar? Maar wanneer gij nu van iemand hoort wat de oorzaken zijn van Nederlands verval, wat zijt gij dan daarover niet ten zeerste verwonderd en tevens verblijd, dat er nog iemand gevonden wordt die inzicht van Boven in de vervallen toestand ontvangen heeft! En had u dan niet het voornemen bij dat inzicht maar te blijven en met een buigend hart de Heere Jezus aan te kleven? Al ziet u Hem niet en al voelt u Hem niet, Hem toch maar aan te kleven en Hem te volgen? Waarheen? Of weet u dat niet? Ja, u weet het wel: immers door onbezaaide, zowel als door bezaaide wegen.

Doch als het op zelfverloochening, kruisdragen en volgen aankomt, dan denk ik aan de man, Johannes Groenewegen, die zo veel versjes gemaakt heeft en waarvan er één luidt:

Maar als het komt aan dragen toe,
Ben ik het kruis zo aanstonds moe.

Doch evenals deze man, zegt de ziel van de begenadigde op andere ogenblikken weer:

God is bestendig en getrouw;
'k Heb van mijn keuze geen berouw.

Is dat niet zo, geliefden? Maar nu moet ik eindigen, hoewel ik geen tiende deel heb gezegd van wat ik u graag had willen doen horen. Wat hebben wij nodig? U allen hebt nodig wat ik nodig heb, en dat is: licht! Ach, er wordt zo veel gezegd en er wordt zo veel gezien wat het niet is. Ik dacht toen ik jongstleden zondagmorgen hier gesproken had:* Ik zou kunnen bewijzen dat de christelijke religie alleen de waarheid is, maar wij moeten erbij gebracht worden door het licht van de Heilige Geest. Heeft dat niet plaats, dan zien wij met grote bezorgdheid tegen de dingen aan, want de dingen aangaande de christelijke religie zijn voor ons verstand niets anders dan ongerijmde zaken. En als er geen consciëntie was en enkele andere zaken óók niet bestonden, dan zouden wij allen alleen maar het theoretische atheïsme hebben.

Amen.

Gebed:

Ach Heere, zo hebben wij enige ogenblikken met elkander de dingen mogen overdenken die door het verstand niet te begrijpen zijn, en die toch binnen het bereik zijn van de mens, zelfs van een kind. Ach, in dit opzicht hebt Gij, Heere Jezus, ons zulk een belangrijk onderwijs gegeven toen U zei: 'Voorwaar zeg Ik u: Indien gij u niet verandert en wordt

* Deze predikatie is niet beschikbaar.

gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.' Heere, zullen wij nu zo heengaan zonder acht te slaan op Uw aanwijzingen? Gij hebt ons van allerlei zijden aanwijzingen gegeven. Laat ons met de eeuwige dingen bezig zijn. Breng ons tot overdenking, tot ware kennis, tot geloofskennis. Van nature zijn wij allen gevaarlijke schepselen; als wij losgelaten werden, zouden wij Uw dienst voor altijd prijsgeven en steeds bezig zijn met andere dingen. Wat wij er ons van voorstellen, bestaat niet. De kennis van de dingen moet in ons hart zijn gewerkt door U, o Heilige Geest, en Gij zegt het ons door middel van de prediking die gehoord is. Het kan zijn dat het voor de één een reuk des levens ten leven en voor de ander een reuk des doods ten dode is.

Heere, gedenk ons en de onzen. Ontferm U over onze zieken. Een van hen vroeg ons haar te willen gedenken, U te danken voor aanvanke-lijk herstel en te bidden voor verder herstel. Ach, dat deze begeerte uit een goed beginsel mocht voortkomen. Zo zou het zijn tot eer van U, want er staat: 'De begeerte der rechtvaardigen zal God geven.'

Gedenk deze ouders met hun gedoopte kinderen. Heere, laat door hen overdacht worden de betekenis van het sacrament van de Heilige Doop, zoals is voorgelezen, want de veronderstelling van het gebruik van het sacrament is het geloof dat gewerkt is door U.

Begeef noch verlaat ons. Geleid ons op al onze wegen, en breng ons waar Gij wilt dat wij zijn zullen. Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Amen.

Gezongen: Psalm 4:4.

Toespraak van ds. J.P. Paauwe na het bedienen van het Heilig Avondmaal op 4 april 1956 te Bennekom

De Heere Jezus zegt in het 18e vers van Johannes 21 tot de discipel Petrus: 'Wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden, en brengen waar gij niet wilt.' Nu laat Hij op deze voorzegging volgen de woorden: 'Volg Mij' (vs. 19). Deze woorden waren zeer gepast, want als Petrus het geloofsoog niet had

gehad op de opstanding en op het daaraan voorafgaand lijden van de Heere Jezus Christus, dan zou hij deze taak niet hebben volbracht. Maar achter de Heere Jezus aankomende, dat is Hem volgende, heeft hij zich laten brengen, terwijl een ander hem gordde, en hem bracht waar hij van nature toch niet wilde wezen, naar het schavot.

We nemen nu een ogenblik dit woord zoals het de gehele christenheid geldt: 'Volg Mij.'

Ik hoop dat u bekend is dat we van nature een ander volgen. In de staat der rechtheid, dat is, toen we geschapen waren, volgden we onze Schepper, en het was goed. Maar de vorst der duisternis heeft zich ingedrongen. We deden een verkeerde keus, we lieten God los, en sloten ons aan bij de vorst der duisternis. Vanaf dat ogenblik volgt de gehele mensheid, voor zover ze niet in Christus is door een waarachtig geloof, de duivel. Maar als een mens gelooft, dan is dit anders geworden. Hij heeft de duivel uit zijn hart en leven uitgeworpen, en gevraagd, gebeden: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' (Hand. 9:6). Zodat het volgen van de Heere Jezus veronderstelt de innige geloofsgemeenschap met Hem. Want waar deze niet is, daar zal het ons ontbreken aan vertrouwen, aan liefde, aan hoop, en wij zullen niet volgen.

Het volgen van de Heere Jezus betekent de gehele loslating, zó dat we niets anders hebben noch begeren dan de Heere Jezus Christus, en zeggen met mond en hart: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde' (Ps. 73:25). Het geschiedt door de liefde. Het gaat erom, dat de Heere ons hart heeft. Wat een mens ook moge doen of laten, als hij van tevoren zijn hart niet gegeven heeft aan de Heere, het heeft geen betekenis. Ge kunt hierover nalezen 1 Korinthe 13. Daar staan deze zaken duidelijk geschreven.

Als nu iemand de Heere volgt, dan kan hij het buiten de hoop niet stellen, want men moet over het volgen van Christus niet gering denken. Zoals ik u gezegd heb, er moet een loslating wezen van alles, en het moet ons in de grond heilig onverschillig zijn of de Heere ons het aangename naar vlees en bloed geeft of onthoudt, zoals wij dat vinden in Job en in zovele anderen wier geschiedenis geschreven staat in de Schrift: 'De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd' (Job 1:21). Het is een zaak van de gehoorzaamheid. Eén van tweeën: een mens houdt rekening met zichzelf, en dan gehoorzaamt hij

niet; maar als hij gehoorzaamt, dan heeft hij een walg van zichzelf en er wordt bij hem gevonden een verfoeiing van zijn wegen en er is een dagelijks gebed: 'Heere, verlos mij van mijzelf. Laat niet toe dat ik een eigen verkiezing zou hebben. Laat mij niets hebben, behalve U en het Uwe. Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.' Zodat – ik weet niet of u het verstaat – een mens die volgt maar alleen gelukkig is en waarlijk de gelukkigste mens van de wereld is. Want deze mens heeft niets te verliezen. Waarom niet? Omdat hij niets heeft en ook niets wenst te hebben. Hij heeft Christus, en of nu zijn geloof zwak is of sterk – het kan zwak zijn, het kan zeer zwak zijn, sterker, of zeer sterk – dat is alles hetzelfde. Want als een mens gelooft, dan is het hem als de discipelen op de berg der verheerlijking: zij zagen niemand dan Jezus alleen (Matth. 17:8). En waarop hoopt dan de volgeling van Christus? Wel, er staat geschreven in 1 Thessalonicenzen 5: 'Hij Die u roept, is getrouw; Die het ook doen zal' (vs. 24), en het is op deze belofte dat hij hoopt. En het hopen op deze belofte heeft nu ten gevolge dat hij eigenlijk om niets anders behoeft te vragen dan om de bewaring voor zichzelf, want nu is het het eigen, dat dit heilig spel telkens zoekt te breken en ook menigmaal breekt. 'Bewaar mij voor mijzelf', is dus het gebed, bij dagen en bij nachten, van de volgeling.

De Heere te volgen is de roeping van de ganse christenheid, en daarom moet u niet rusten, voordat u met het andere leven, het leven van uzelf, hebt gebroken en u het nieuwe leven, het leven dat door het geloof in Christus is, hebt ontvangen. Dan zijt u voor God heilig onverschillig – ik zeg: heilig – en gij zijt in de grond van uw hart het met de Heere eens in alle dingen. Gij hebt eenmaal de Heere vrij verklaard, als gij geloofd hebt, en toen kwam er een wortel in het hart en vanaf dat ogenblik geeft deze wortel uit. Gij verklaart God vrij, gij bindt Hem de heilige handen niet meer; gij wilt dat niet, maar ge bidt: 'Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde' (Matth. 6:10). Dit is het waarachtige leven en zulk een leven sluit de oefening in, want als een mens met al zijn christen-zijn toch iedere dag en nacht leeft zoals ook een ander mens leeft, spreekt over zijn naaste, spreekt over de wereld, spreekt over de gebeurtenissen, spreekt over alles, dan zal hij waarlijk niet veel verstaan van het volgen van de Heere Jezus, want de gehoorzaamheid aan God is een geweldige eis. Deze eis kan alleen ingewilligd worden wanneer men

er toe gebracht wordt om gedurig op zijn hoede te zijn voor zichzelf.

‘Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort’ (1 Sam. 3:9), zo sprak de jonge Samuël. Nu zou het kunnen zijn dat er een woord van God tot ons kwam. Voor Petrus was dat nu gekomen. Hij moest de marteldood sterven. Wat hebben wij het toch gemakkelijk, nietwaar? We zijn hier nu samen; niemand hindert ons. De wereld trekt zich wel niet heel veel van ons aan, maar ze laat ons toch onze gang gaan. Maar als dat nu eens anders was? Dat is zo dikwijls anders geweest: men kwam samen in verborgen plaatsen, in de nacht, in de catacomben, in de bergen, in de bossen, en dan was er het risico dat men overvallen werd, meegesleurd werd, in de gevangenis geworpen, voor de rechter gebracht, veroordeeld, gepijnigd, ter dood gebracht werd. Als het nu óók zo eens was, of zo eens kwam, wat dunkt u, zoudt u dan zeggen met de jonge Samuël: ‘Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort’? Zoudt ge? Gij zegt: ‘Ik weet niet wat ik zou doen.’ U hebt gelijk, maar dan is er een andere vraag: Is u voornemens om, wanneer dat gevaar aanwezig zou zijn, toch te komen om deze prediking te horen, of zoudt ge mij alleen laten, of zou ik u alleen laten? Wat is ons voornemen? Het lijkt er niet veel op dat we zulk een gevaar spoedig zullen lopen, maar als nu de Heere straks eens zei: ‘Bereid uw huis, want gij gaat sterven; vóór de nacht voorbij zal zijn, zult gij het tijdelijke met het eeuwige verwisseld hebben’, hebt gij dan het voornemen om te zeggen: ‘Mij geschiede naar Uw woord’ (Luk. 1:38)? Dit ligt dan een beetje dichterbij. En wanneer men dat dan niet zegt, dan volgt men ook de Heere niet, want de Heere heeft in zulk een geval gesproken en Hij eist gehoorzaamheid, terwijl het ook waar is dat het waarachtige, geestelijke, christelijke leven in niets anders bestaat dan in gehoorzaamheid aan God onze weg te gaan. Dit hebbe ons de Heere gegeven en Hij schenke het ons nog.

Amen.

Maarten Luther, De Kerk in de wereld en in de aanvechting

‘Toen zeide Jakob tot Simeon en tot Levi: Gij hebt mij beroerd, mits mij stinkende te maken onder de inwoners dezes lands, onder de Kanaänieten en onder de Ferezieten; en ik

ben weinig volk in getal; zo zij zich tegen mij verzamelen, zo zullen zij mij slaan, en ik zal verdelgd worden, ik en mijn huis' (Gen. 34:30).

Dit is een treffend voorbeeld, dat ons eraan herinnert dat bijvoorbeeld godvrezende en heilige mannen in grote nood en in groot gevaar komen, niet door hun eigen schuld, maar door die van andere mensen – en wel van anderen die ook in hetzelfde gevaar verkeren, maar helemaal niet zien hoe ze geholpen en gered kunnen worden. Integendeel: naar hun mening is alles verloren. Omdat er echter een paar vrome en godzalige mensen, of alleen maar één godzalig mens in hetzelfde scheepje zit, moet het scheepje toch onbeschadigd en helemaal heel aan de oever en aan land komen – ook al werd het door een hevig noodweer heen en weer geslingerd en gingen er duizend duivels tegenin of gingen die in het scheepje zelf te keer. Zo staat het in Handelingen 27, dat omwille van die ene Paulus ook het schip waarin hij werd vervoerd met tweehonderd zesenzeventig zielen, behouden bleef. Op dezelfde manier bestaat ook de wereld nog voort omwille van de Kerk. Anders zouden de hemel en de aarde in één ogenblik in het vuur versmolten worden, want de wereld is geen tarwekorrel waard omdat zij overal vol godslastering en enkel goddeloos gewoel is. Omdat echter de Kerk midden tussen de goddelozen is, laat God het omwille van de Kerk gebeuren dat ook de goddelozen mede de algemene goederen en gaven van dit leven genieten. Alles wat de wereld heeft, heeft zij omwille van de Kerk. Het is zoals de engel in Handelingen 27 tot Paulus zegt: 'God heeft u geschonken allen die met u varen' (vs. 24) – en dat waren afgodische en goddeloze mensen.

Dus: dat het land vruchtbaar is, en dat er elk jaar allerlei vruchten uit de aarde voortkomen, dat is waarlijk niet de verdienste van de paus of van de Turk, want dat zijn goddeloze mensen. Integendeel: het gebeurt omdat God in de wereld een kleine kudde heeft, die Hem lief is. Om húnnetwil schenkt Hij overvloedig alle weldaden en goederen van dit leven. Wanneer dat hoopje weg zou zijn, zou de wereld helemaal tenietgedaan worden, en zou zij als Sodom en Gomorra worden, zoals er in Jesaja 1 staat (vs. 9).

Daarom moeten we uit dit voorbeeld leren dat God omwille van de heiligen en de gelovigen ook de goddelozen helpt, en dat Hij vaak de

vergrijpen van heel veel dwaze mensen, waarmee ze lawaai maken en gevaar doen ontstaan, door Zijn goedheid bétert en het kwaad ten goede keert. Zo immers eert God Zijn heiligen. Zo bleef Syrië omwille van die ene Naäman, Egypte omwille van Jozef, en de koning van Israël omwille van Josafat gespaard (2 Kon. 3). Toch zullen evenwel de goddelozen hun straf moeten ondergaan, net zoals de zonen van Jakob, Simeon en Levi, werden gestraft. Hun vader sprak de vloek over hen en al hun nakomelingen uit (Gen. 49:7).

Vervolgens geven deze woorden ook aan dat Jakob, die vrome en heilige man, nog eens strijdt met een grote aanvechting van zijn geest en van zijn geloof, dat bijna is uitgedoofd. De pit gloeit, het riet is geknakt en bijna gebroken. Immers, de woorden die hij spreekt, zijn geen woorden van geloof, maar eenvoudig woorden van het vlees, dat mort – en het zijn ook woorden van geloof dat strijdt en heel zwak is. De grote en heerlijke belofte is hij bijna kwijt, die de Heere tot hem heeft gesproken: Ik zal u zegenen, en gij zult vermeerderd worden. De zon en de sterren van het woord en de belofte zijn verduisterd, en bedekt met zwarte wolken van zo'n beving en twijfel, dat hij de moed bijna heeft opgegeven. Immers, hij zegt: 'Zij zullen mij slaan, en ik zal verdelgd worden, ik en mijn huis.' Daar is hij vol vrees en ongelooft – en toch is dat geen wanhoop.

Dit evenwel is de aard en het wezen van het geloof als de zon schijnt en de lucht helder is. Dan houden we ons vast aan de troost die ons wordt voorgehouden, en zingen we *Te Deum laudamus*, 'Wij loven U, o God', en ook zoals het in Psalm 34 staat: 'Ik zal den HEERE loven te allen tijde' (vs. 2). Maar dan ook: 'Toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt', zoals Psalm 30 zegt. 'Tot U, HEERE, riep ik; en ik smeekte tot den HEERE: Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve?' (Ps. 30:8-10). Het heeft er de schijn van dat het woorden zijn van mensen die wanhopig zijn. En toch zegt David in dezelfde psalm: 'HEERE, Gij hebt mijn ziel uit het graf opgevoerd; Gij hebt mij bij het leven behouden, dat ik in den kuil niet ben nedergedaald' (Ps. 30:4). Het is alsof hij wilde zeggen: Het was al met mij gedaan.

Op deze wijze strijdt het geloof tegen de zwakheid, als de duivel en het vlees heersen en het voor degene die zo strijdt wel lijkt dat er geen geloof meer is, zoals Jakob hier klaagt: Ik ben stinkende geworden, en een gruwel voor alle naburen rondom. Ik ben tot het uiterste toe in

gevaar gekomen, en gevoel niets anders dan dat ik geheel moet verderven en te gronde gaan. Waar is daar het geloof, zodat hij aan de belofte zou hebben gedacht? Waarom denkt hij in zijn hart niet liever zó: Je hebt met God gestreden en hebt overwonnen. Hoeveel te meer zul je de omringende volkeren overwinnen!? Hij is dat allemaal kwijt. De aanvechting verslindt de heerlijke belofte en de mooie overwinningen van het geloof. En toch wanhoopt hij niet, ook al lijkt hij op iemand die wél wanhoopt. Hij wantrouwt God nog niet, en hij is niet ongelovig, hoewel het er bij hem wel de schijn van heeft. Het is echter wel een verzoeking, zoals bij Paulus, die over zichzelf in 2 Korinthe 1 zegt: ‘Wij zijn uitnemend zeer bezwaard geweest boven onze macht, alzo dat wij zeer in twijfel waren ook van het leven. Ja, wij hadden al zelve in onszelven het vonnis des doods, opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden’ (vs. 8, 9). De heiligen moeten dus verzocht worden, ze moeten ter helle en in de diepte varen, en daarvandaan weer in de hemel worden gebracht.

Immers, Jakob behoudt nog altijd de gloeiende pit in zijn hart. Toen hem werd aangezegd dat Simeon en Levi de hele stad hadden geslagen en geplunderd, kon hij het niet helpen dat hij er hevig over bewogen en bekommerd was, omdat er zo veel mensen waren gedood. Daarom is het zonder twijfel een zeer grote zwakheid geweest. Hij heeft geklaagd, geweend en geroepen tot God, en wanneer hij alleen in zijn binnenkamer is geweest, heeft hij onder tranen als volgt gebeden: ‘Lieve Heere God, help mij, Gij Die mij de belofte hebt gegeven, want ik ben nu in grote nood en in groot gevaar.’ Het gebed werd volgens de belofte verhoord, want hij heeft de Geest des geloofs, of der genade en des gebeds gehad. Daarom gaat nu voor hem de morgenster op en rijst het morgenrood. Zijn geloof wordt opgericht en het overwint alle gevaar. Immers, de zonde van zijn zonen wordt bedekt, de goede, godvrezende vader wordt tegen de naburen beschermd, en er is niemand die het waagt om zich tegen hem te keren, zoals we in het volgende hoofdstuk zullen horen (Gen. 35:5). Die bescherming hadden de twee broers Simeon en Levi niet verdiend. Maar aan de oude vader worden alle zonden van zijn zonen in het beroven van de Sichemieten vergeven. Maar dan wel zo, dat er aan beide zijden wordt gestraft. De Sichemieten worden geheel en al uitgeroeid, maar over de zonen van Jakob is uiteindelijk door hun vader de vloek uitgesproken.